

ZNAČAJ ZEMALJSKOG MUZEJA BOSNE I HERCEGOVINE KAO ZNANSTVENE INSTITUCIJE SA POSEBNIM OSVRTOM NA ODJELJENJE ZA PRIRODNE ZNANOSTI

AMRA HAMZABEGOVIĆ¹, DRAŽEN
KOTROŠAN¹ & SUVAD LELO²

¹*Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina*

²*Odsjek za biologiju Prirodno-mate-
matičkog fakulteta Univerziteta u Sa-
rajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina*

UVOD

Radi očuvanja kulturne baštine, ukazom Zemaljske vlade Bosne i Hercegovine 1. veljače 1888. godine, osnovan je Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine. Neophodno je istaći da je ovom činu prethodilo dugogodišnje zalaganje pojedinaca (Ivan Franjo Jukić, Aleksandar von Helfert i dr.) i aktivista muzejskog društva koji su isticali potrebu za osnivanjem državnog muzeja (Dautbegović, 1988.). Od samog osnivanja Muzej je imao status nezvaničnog «instituta» za proučavanje kulturnih i prirodnih znamenitosti Bosne i Hercegovine i šireg područja Balkanskog poluotoka što je intenziviralo znanstveno-istraživački rad na svim poljima njegove djelatnosti. Kao rezultat toga, radi predstavljanja rezultata istraživanja svojih

stručnjaka, Muzej već 1889. godine počinje s izdavanjem svog godišnjaka: «Glasnik Zemaljskog muzeja», a četiri godine kasnije, 1893. godine, pokrenuo je izdavanje časopisa na njemačkom jeziku: «Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegowina».

U sklopu Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine od prvog dana djeluje i Odjeljenje za prirodne znanosti. U dosadašnjem razdoblju kustosi — znanstvenici tog Odjeljenja dali su veliki doprinos i, slobodno se može reći, postavili osnove za razvoj prirodnih znanosti na širem području Balkanskog poluotoka. Istovremeno, bogate znanstvene zbirke Zemaljskog muzeja BiH predstavljale su polazište u istraživanjima i mnogim drugim evropskim znanstvenicima.

Danas je rad Muzeja organiziran kroz djelatnost triju odjeljenja: Arheološkog, Etnološkog i Prirodnjačkog. Arheološko odjeljenje raspolaže sa 410.000, Etnološko sa 45.000, a Prirodnjačko sa 963.000 izložaka. Osim spomenutog, kao posebna vrijednost ističe se Botanički vrt u kojem se nalazi oko 2.700 biljaka. Također je izuzetno značajna muzejska knjižnica sa oko 160.000 naslova i u ovom je trenutku (zbog stradanja Nacionalne biblioteke u Sarajevu) najveća knjižnica u Bosni i Hercegovini.

MATERIJAL I METODE

Na osnovi uvida u dosadašnji znanstveni rad Odjeljenja za prirodne znanosti u sklopu «Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine», te trenutačnog stanja glede kadra i opreme, načinjena je odgovarajuća analiza mogućnosti razvoja znanstvene djelatnosti Odjeljenja i njegove organizacije rada u predstojećem razdoblju.

REZULTATI RADA I DISKUSIJA**Znanstveni rad Odjeljenja za prirodne znanosti od 1888. do 1995. godine.**

U dosadašnjem znanstvenom radu Odjeljenja moguće je izdvojiti tri bitna razdoblja

- razdoblje od 1888. do 1945.,
- razdoblje od 1945. do 1992. i
- razdoblje od 1992. do 1995. godine.

Od 1888. do 1945. godine znanstveni je rad u Odjeljenju tekao nejednako u pojedinim oblastima, i to, prvenstveno, zbog problema s kadrom. Naime, u ovom razdoblju stalno su se smjenjivali stručnjaci unutar pojedinih Odsjeka. Primjera radi, u Odsjeku za zoologiju su u prvih 26 godina djelovala 2 zoologa (dr. Othmar Reiser - ornitolog i Viktor Apfelbeck-entomolog). Kasnije je u Zoološkom odsjeku nastupila smjena. Pritom je s radom prestao ornitolog, a umjesto njega u Odjeljenje je došao herpetolog (dr. Stjepan Bolkay). Od 1930. do 1945. godine Zoološki odsjek «de facto» nije djelovao jer Muzej nije imao zaposlenog zoologa. Međutim, usprkos svim poteškoćama, spomenuto se razdoblje smatra najplodnosnijim glede znanstvene djelatnost Odsjeka za prirodne znanosti. To se, prije svega, odnosi na rad prve generacije prirodnjaka Muzeja. U tom vremenu, u oblasti geologije i paleontologije, svojim radom ističe se dr. Friedrich Katzer. U 26 godina, koliko je djelovao u Muzeju, dr. Katzer je ostavio dubok trag u nizu geoloških disciplina. Posebno je potrebno istaći izradu nekoliko geoloških karata (tri pregledne geološke karte Bosne i Hercegovine razmjera 1 : 200.000, listovi Sarajevo, Tuzla Banja Luka, i 9 specijalnih geoloških karata razmjera 1 : 75.000) koje

i danas predstavljaju osnovu za geološka istraživanja u Bosni i Hercegovini. Zanimljivo je spomenuti da, iako je između 1925. i 1932. godine Muzej iz posebnih sredstava nabavio laboratorijsku opremu (strojeve za rezanje i brušenje geološkog materijala, polarizacijski mikroskop s univerzalnim stolićem i drugu sitniju opremu) i pretežno literaturu iz oblasti mineralogije i paleobotanike, u tom se razdoblju nije pojavio ni jedan mineraloški rad s rezultatima dobivenim spomenutom opremom. Vjerojatno je uzrok tome nedostatak mineraloga specijalista. Od 1941. do 1945. godine nije objavljen ni jedan znanstveni rad iz oblasti geologije, pa se to razdoblje može označiti kao vrijeme stagnacije (Slišković, 1988.; Bjeličić, 1989.). U Odsjeku za botaniku poseban su doprinos u to doba dali Franjo Fiala i Karlo Maly. Proučavajući floru Bosne i Hercegovine i Balkanskog poluotoka ova dva stručnjaka su opisali veliki broj novih vrsta (samo Maly je opisao oko 180 novih vrsta). Istovremeno prikupljajući brojne botanički materijal dati stručnjaci su oformili jedan od najvećih herbara na području Balkanskog poluotoka. Za osnivanje herbara neophodno je istaći da su osnovu, osim materijala spomenutih stručnjaka predstavljale i zbirke Florijana Hoffmana, Otta Blaua, Günthera Becka i Ericha Brandisa. Osim herbara Karlo Maly je zaslužan i za živu zbirku - Botanički vrt, koji je danas jedini u Bosni i Hercegovini. Između dva rata, osim Malya, u Botaničkom odsjeku je radio i Svetislav Plavšić (Šilić, 1988., Bjeličić, 1989.). U Odsjeku za zoologiju razdoblje od 1888. do 1945. obilježila su istraživanja dr. Othmara Reisera (ornitolog), Viktora Apfelbecka (entomolog) i dr. Stjepana Bolkaya (herpetolog i mamolog). Oni su svojim

faunističkim i taksonomskim proučavanjima postavili temelje organiziranom proučavanju faune u Bosni i Hercegovini, ali i doprinijeli boljem poznavanju faune šireg područja Balkanskog poluotoka. Znanstvene zbirke, osobito entomološka i ornitološka, koje predstavljaju rezultat njihovih istraživanja, danas se svrstavaju među najveće i najznačajnije zbirke kolekcije s područja Balkanskog poluotoka (Sijarić, 1988.; Bjeličić, 1989.).

Odmah po završetku II svjetskog rata, i istraživanja u Odjeljenju za prirodne znanosti dobivaju ponovni zamah. «Prirodnjačka sveska» koja nije izlazila u tijeku rata ponovo se počela tiskati 1945. godine. Međutim, 1946. dolazi do organizacijskih promjena, odnosno posebnom odlukom Zemaljskog muzeja osniva se Biološki institut kao posebno odjeljenje Muzeja. Početkom 1948. godine posebnom odredbom Vlade NR BiH Biološki institut je odvojen od Muzeja kao samostalna institucija, zoološki i botanički odsjek s pripadajućim zbirkama i osobljem je uključen u novoosnovani institut. Istovremeno, geološko-mineraloške zbirke su predane na korištenje Geološko-istraživačkom institutu. Kasnije, te zbirke preuzima Geološki zavod NR BiH. Takvo stanje je trajalo više od deset godina kada se počinju obnavljati Prirodnjačko odjeljenje a zbirke se vraćaju Zemaljskom muzeju. U tijeku organizacijskih promjena prestala je izlaziti izdanje Zemaljskog muzeja jer je Biološki institut pokrenuo «Godišnjak Biološkog instituta» u kojem su objavljeni radovi iz prirodnih znanosti (Bjeličić, 1989). Neposredno poslije drugoga svjetskog rata, 1945. do 1948. godine u Zoološkom odsjeku rade dva zoologa Vladimir i Kiril Martino. Oni se najviše bave proučavanjem mikroma-

malia i entomologijom, ali doprinos daju i u proučavanju drugih skupina životinja (npr. ptica). Poslije njih u Odsjek dolaze domaći stručnjaci, i to je prvi put od osnutka Zemaljskog muzeja da muzeološku i znanstvenoistraživačku djelatnost obavljaju domaći stručnjaci. Tako Milan Mihašević obrađuje gmazove, dr. Sofija Mikšić obrađuje faunistiku i taksonomiju *Orthoptera* Bosne i Hercegovine. Dr. Adem Buturović se bavi proučavanjem kopnenih račića – *Isopoda*. Kasnije, 1964. godine, u Odsjeku počinju raditi dr. Svjetoslav Obratil – ornitolog i dr. Rizo Sijarić – entomolog. Dr. Obratil je tijekom svoga radnog vijeka uvelike doprinio faunističkim i ekološkim proučavanjima ornitofaune Bosne i Hercegovine, a dr. Sijarić taksonomskim, faunističkim i ekološkim proučavanjima dnevnih leptira (*Rophalocera*). U periodu od 1978. do 1983. godine u Odsjek su primljena dva nova kustosa: Esma Kreso - za skupinu anamniota i Mara Tošić Tabaković – kao entomolog-koleopterolog. Esma Kreso je u 10-ak godina najveću pozornost posvetila proučavanju vodozemaca (*Amphibia*) Bosne i Hercegovine. S druge strane dr. Mara Tošić-Tabaković, koja dolazi na Odsjek za zoologiju 1983. godine, obrađuju *Carabidae* (*Coleoptera*) i na taj način nastavlja rad koji je započeo Viktor Apfelbeck (Sijarić, 1988.; Bjeličić, 1989.). Vraćanjem Geološkog odsjeka u sastav Zemaljskog muzeja obrazuju se dva usmjerenja; geološko-paleontološko i mineraloško-petrografsko. Dolaskom prvog stručnjaka 1960. godine, dr. Teofila Sliškovića, razvijaju se znanstvena istraživanja stratigrafije i paleontologije. Proučavanjem paleogenskih mekušaca, prvenstveno iz klastičnog eocena bavi se kustos mr. Božena Čvorović koja je na

ovom Odjeljenju počela raditi 1979. godine. Radno mjesto mineraloga petrografa popunjeno je 1962. godine dolaskom kustosa Mire Šibenik-Studen. U svojim proučavanjima najveću pozornost posvećuje zeolitima iz istočne i središnje Bosne, koji su do tada bili malo poznati. Od ostalih minerala objavila je radove o grosularu iz Kreševa i berila sa Motajice. U ovom razdoblju Zemaljski muzej nabavlja infracrveni spektroskop što njegovim stručnjacima uveliko olakšava istraživanja. Rezultate geološko-paleontoloških i mineraloško-petrografskih istraživanja objavljivali su u GZM vanjski suradnici i zaposleni u Zemaljskom muzeju. Kao vanjski suadnici radove su u ovom razdoblju objavljivali Marta Malez, dr. Fabijan Trubelja, dr. Ljudevit Barić, dr. Galiba Sijarić, Vladimir Zebec, dr. Jakob Pamić i dr. (Slišković, 1988.; Bjeličić, 1989.).

Pripajanjem Odsjeka za botaniku matičnoj instituciji, na mjesto voditelja dolazi dr. Željka Bjeličić, negdašnji asistent Karla Malyua. Dr. Bjeličić se posvetila fitogeografskim i fitocenološkim istraživanjima. U Botaničkom odsjeku u to su vrijeme radili i dr. Čedomil Šilić, Sadeta Mehanović, Davorka Živković, Sabaheta Abadžić (Šilić, 1988.; Bjeličić, 1988.). Osobito je neophodno spomenuti rad dr. Šilića koji je proučavajući taksonomiju, horologiju i ekologiju cvjetnica objavio više desetina radova, monografija i knjiga. Početkom ratnih djelovanja, u travnju 1992. godine, Muzej i Odjeljenje za prirodne znanosti su se našli pred nizom problema. Prvi koji se javio je osipanje kadra (Sijarić, 1996.). Preostali stručnjaci su u spomenutom razdoblju poduzimali sve tada moguće mjere kako bi u što većoj mjeri sačuvali zbirke. Iz razumljivih raz-

loga u tom razdoblju nije postojala znanstveno-istraživačka djelatnost.

Kadrovska struktura i tehnička opremljenost Odjeljenja prirodnih znanosti u poslijeratnom razdoblju

Ratna dešavanja ostavila su vidljiv trag u Odjeljenju za prirodne znanosti što je zahtijevalo pokretanje niza aktivnosti kako bi se uspostavilo njegovo normalno djelovanje. Prvi zadatak je bio obnoviti kadrovsku strukturu, odnosno popuniti nedostajući broj stručnjaka. Ovaj problem je samo djelomično riješen. Naime, danas je u Odjeljenju zaposleno 6 stručnjaka-kustosa što predstavlja oko 80% prijeratnog sastava. Međutim, najteže je ipak u Odsjeku za zoologiju koji ima samo jednog zaposlenog stručnjaka (ornitolog). Taj problem usprkos svim «nastojanjima» nije još uvijek riješen.

Također, velik, gotovo nesavladiv problem predstavlja tehnička opremljenost Odsjeka. Skupocjena oprema je zbog otežanih uvjeta u tijeku rata stradala (npr. IR, polarizacijski mikroskop), a danas Muzej nema dovoljno sredstava za njihovo servisiranje. Stoga su stručnjaci Muzeja bili prinuđeni tražiti pomoć kolega u srodnim institucijama, kako u Bosni i Hercegovini tako i u inozemstvu, da bi mogli dovršiti određene individualne projekte ili su, ako se radilo o manjim sredstvima, opremu sami nabavljali. U poslijeratnom razdoblju su jedinu pomoć u opremi pružili: švedska organizacija "Kulturno nasljeđe bez granica" (pomoć u informatičkoj opremi), te "Natural museum" iz Stockholma, "Tirroler Landesmuseum Ferdinandeum" iz Innsbrucka i kolega dr. Mladen Kučinić iz Zagreba (entomološka oprema).

Značaj Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine kao znanstvene institucije

Sagledavajući dosadašnji rad Muzeja jasno je da je njegovo osnivanje imalo za cilj razvijati znanstvene djelatnosti u pojedinim oblastima, što i jest zadaća muzeja. Analizirajući rad Odjeljenja za prirodne znanosti vidljivo je da su njegovi stručnjaci bili nosioci faunističkih, florističkih i bazičnih mineraloško-paleontoloških istraživanja u Bosni i Hercegovini. Istovremeno ne smije se umanjiti doprinos stručnjaka ovog Odjeljenja za razvoj spomenutih istraživanja i najširem području Balkanskog poluotoka. Također, treba naglasiti, glede pojedinih oblasti istraživanja, da je Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine bio jedina ustanova u Bosni i Hercegovini u kojoj je bio zaposlen odgovarajući stručni kadar. Primjera radi, u proteklih 115 godina ornitološkim istraživanjima organizirano su se bavili samo stručnjaci Muzeja, naprosto zato jer su bili jedini profesionalni ornitolozi u Bosni i Hercegovini. Stoga je sasvim jasno da bi zapostavljanjem znanstvene djelatnosti Muzeja postojanje nekih znanstvenih oblasti bilo dovedeno u pitanje.

Nažalost, zbog niza okolnosti (ratna šteta, financijsko stanje i dr.) u poslijeratnom razdoblju je veća pažnja posvećena muzeološkoj (restauracija zbirki, vraćanje u prijeratne depoe, inventarizacija i sl.) i odgojno-obrazovnoj djelatnosti (rad s učenicima i studentima, predavanja i sl.). Znanstveno-istraživačka djelatnost se na različite načine nastojala minimizirati. Postojalo je, istina ne službeno, mišljenje da se Muzeju u njegovoj budućoj djelatnosti izostavi znanstvena djelatnost (kao razlog je naveden nedovoljan broj doktora i magistara da bi se institucija registrirala

kao znanstvena?!). Ipak, zahvaljujući najviše entuzijazmu stručnjaka, znanstveni rad u proteklih šest godina nije izostajao. U posljednjih šest godina stručnjaci Odjeljenja su nastavili znanstveno-istraživački rad, a rezultate svojih istraživanja su predstavili na nekoliko međunarodnih kongresa, kao i u različitim časopisima. Većina istraživanja su rezultat stručnog usavršavanja pojedinaca (u posljednjih šest godina magistarske teze su obranila tri kustosa). Neophodno je istaći da su do sada sav znanstveni rad od 1996. godine financirali sami stručnjaci. Nažalost, nakon rata, zbog nedostatka sredstava nije objavljen nijedan prirodnjački svezak «Glasnika Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine» što, u mnogome, otežava predstavljanje rada stručnjaka Muzeja. Također smatramo sa su izdvajanja pojedinih djelatnosti Muzeja neopravdana. Naime, uvjereni smo da su znanstvena, muzeološka i odgojno-obrazovna djelatnost muzeja neraskidivo povezane i proistječu jedna iz druge. Podrazumijeva da materijal prikupljen tijekom terenskih istraživanja mora biti odgovarajuće znanstveno i muzeološki obrađen (determiniran, inventiran, prepariran, pohranjen i sl.). Pedagoška djelatnost muzeja jest rezultat prethodne dvije djelatnosti a zasniva se na pohranjenom materijalu. Stoga izostavljanje znanstvene djelatnosti neminovno za sobom povlači i izostavljanje drugih djelatnosti muzeja. Istina nove izložbe mogu se temeljiti i na ranije prikupljenom materijalu (što nije rijedak slučaj). Međutim, svakoj novoj izložbi trebala bi biti cilj predstaviti nova saznanja iz pojedinih oblasti, a to je nemoguće bez prethodnih istraživanja i nabavke aktualne literature.

Perspektive u razvoju znanstvene djelatnosti Odjeljenja prirodnih znanosti

Uzimajući u obzir ranija iskustva Odjeljenja za prirodne znanosti i trenutno stanje moguće je predložiti neke od pravaca budućeg razvoja znanstvene djelatnosti Odjeljenja. Prije svega, ponukani pozitivnim i visokim znanstvenim rezultatima u razdobljima kada je Odjeljenje bilo u sklopu pojedinih instituta, smatramo da bi pojedine odsjeke bilo neophodno reorganizirati kao miniinstitute koji bi se specijalizirali za određeni vid djelatnosti (npr. Odsjek za zoologiju bi se bavio faunističkim radom). Ovakvom organizacijom postigao bi se čitav niz pozitivnih pretpostavki. Odsjeci bi dobili neophodnu neovisnost u radu koje u ovom trenutku nema. Naime, planovi i financiranje rada pojedinih odsjeka sada je vezano uz druge odsjeke i odjeljenja u Muzeju što otežava rad pojedinih odsjeka. Muzej još nema riješen status zbog nedostatka sredstava uopće, pa tako i za znanstvenu djelatnost. Mislimo da bi neovisni odsjeci mogli razviti vlastiti menadžment, te pokrenuti samostalne projekte ili ulaziti u zajedničke projekte sa srodnim ustanovama što trenutno iz spomenutih razloga nije praksa. Specijaliziranje za određeni vid djelatnosti omogućilo bi pojedinim odsjecima «ekskluzivno» pravo za obavljanje tih djelatnosti na razini države, odnosno instituti bi predstavljali jedine ustanove u Bosni i Hercegovini koje bi se organizirano bavile određenom djelatnosti. Konačno, ovakvim načinom organizacije pojedinih odsjeka omogućila bi se i njihova ekonomska održivost, a znanstvena djelatnost bi se znatno unaprijedila. Ovakvo razmišljanje će neminovno naići na neosnovane

otpore, jer će se postavljati pitanje rukovođenja zbirakama i pedagoškom djelatnošću Muzeja. Međutim, osnivanje miniinstituta ima za svrhu ponovnog «uvođenja» znanstvene djelatnosti, koja u ovom trenutku predstavlja rezultat entuzijazma pojedinaca, a ne isključivanje Odjeljenja za prirodne znanosti iz Muzeja. Prema tome, unapređenjem znanstvene djelatnosti stvorili bi se i znatno bolji uvjeti za muzeološku i pedagošku djelatnost. Cjelokupan rad instituta bi bio predstavljen kroz nove izložbe, stručna predavanja, a zbirke bi se obogaćivale. Osim osnivanja instituta u budućnosti trebalo bi Odjeljenje povezati svoje aktivnosti s planovima i programima Univerziteta u Sarajevu, odnosno onim fakultetima (npr. Prirodno-matematički, Poljoprivredni, Šumarski) koji su svojim djelovanjem neizbježno povezani s djelatnošću Odjeljenja. Tako bi se ostvarili brojni zajednički projekti što bi bilo za muzej u cjelini financijski i znanstveno učinkovito. Osim sa spomenutim fakultetima Univerziteta u Sarajevu slična suradnja bi se trebala ostvariti i s Rudarsko-geološko-građevinskim fakultetom Univerziteta u Tuzli, s kojim gotovo da nije bilo suradnje.

ZAKLJUČCI

- U proteklih 115 godina Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, odnosno Odjeljenje za prirodne znanosti, je bio nosilac faunističkih, florističkih i bazičnih geološko-paleontoloških istraživanja.
- U budućem razdoblju pojedine Odsjeke bi trebalo transformirati u miniinstitute koji bi se specijalizirali za određeni vid djelatnosti.
- Odjeljenje za prirodne znanosti bi u budućem razdoblju trebalo tješnje

suradivati s pojedinim fakultetima (npr. Prirodno-matematičkim, Poljoprivrednim, Šumarskim, Rudarsko-geološko-građevinskim) Univerziteta u Sarajevu i Tuzli kako bi se unaprijedio znanstveno-istraživački rad.

LITERATURA

Bjeličić, Ž., 1988, O naučno-istraživačkom radu Odjeljenja za prirodne znanosti. Zbornik referata naučnog skupa Minerali, Stijene, Izmrli i živi svijet Bosne i Hercegovine, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 9-16.

Dautović, A., 1988, Uz stogodišnjicu Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 7-35.

Sijarić, R., 1988, Naučna djelatnost u oblasti zoologije. Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 209-223.

Sijarić, R., 1996, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine u ratu 1992/93 godine. Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine (zajednička sveska 1992-1995), 7-39.

Slišković, T., 1988, Naučna djelatnost u oblasti geologije. Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 179-193.

Šilić, Č., 1988, Naučna djelatnost u oblasti botanike. Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 193-209.

skog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 193-209.

IMPORTANCE OF THE REGIONAL MUSEUM OF BOSNIA AND HERZEGOVINA LIKE EDUCATIONAL INSTITUTION WHIT WIEW ON A PART FOR NATURAL SCIENCE

National Museum of Bosnia and Herzegovina is the oldest Science Institution in Bosnia and Herzegovina. In the last time, when we talking about Natural investigation, it was one of the most important institution for research of Balkan. Founders of this institution were European Scientist from all parts of Natural Science. During the war period (1992 – 1995) Natural Museum of Bosnia and Herzegovina was under the fire and quite destroy, at the same time also comes to drastic decline an scientist in Part for Natural Science. Today, work of Natural Science Part has been tempt on that way that somebody gives advantage to other Part of Science. This could be a negative reflection on this Institution and also on wider development Natural Science in Bosnia and Herzegovina and Balkan. That is the reason that in this text we represent facts about Science research of National Museum from his grounding upto date and also some possibilities for his development.